

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

100
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

7/11035
GK 134

Sayı : E-56020453-610-434-2998/4384
Konu : Yazılı soru önergesi

15.04/2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 25/04/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1414268 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 711035 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-434-2997/4383
Konu : Yazılı soru önergesi

15.12.2024

Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/11035 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I-A) Mağdurlara suç sonrası destek olmak, rehberlik hizmeti sunmak ve suç sonrası tekrarlanan mağduriyetlerin yaşanmasının önüne geçmek amacıyla 2013 yılında Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, 10/06/2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı adı altında Bakanlığımız ana hizmet birimi olarak teşkilatlandırılmıştır.

10/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 53. maddesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri; kırılğan gruba yönelik hak ve hizmetlerin geliştirilmesi ve uygulanmasına ilişkin faaliyetleri yürütmek, mağdurların kendilerine tanınan haklar ve yardımlar konusunda bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yürütmek, adli desteğe ihtiyaç duyanlara uygun müdahale programları geliştirmek, tekrarlanan mağduriyetleri önleyici tedbirler almak, psiko-sosyal destek hizmetlerinin geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik faaliyetleri yürütmek, mağdurların adalete erişimini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapmak ve uygulamak, adli süreçte tanıklara yönelik hizmetlerin geliştirilmesine ve uygulanmasına ilişkin faaliyetleri yürütmek, adliyelerde görev alan pedagog, psikolog ve sosyal çalışmacı gibi uzmanların çalışma usul ve esaslarını belirlemek, adli yardımla ilgili mevzuatın Bakanlığa verdiği görevleri ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği halinde yürütmek ve adli yardım hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde işleyişine yönelik tedbirler almak, görev alanına giren konularda kamu kurum ve kuruluşları veya sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmak, mağdurların her alanda desteklenmesini sağlamak amacıyla toplumsal farkındalığı artırıcı faaliyetlerde bulunmak şeklinde sayılmıştır.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının başlıca hedefleri arasında; başta çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve engelli bireyler olmak üzere tüm suç mağdurlarını ve tanıkları sahip oldukları haklar ile kendilerine sunulabilecek yardım ve destek hizmetleri konusunda bilgilendirmek ve kırılğan gruba mensup mağdurları adli süreçte etkin şekilde destekleyerek adalete erişimlerini kolaylaştırmak yer almaktadır.

B) Bakanlığımızca adliyelerde kurulan ve tüm ülke çapına yaygınlaştırılan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde yer alan bürolar aracılığıyla bireysel özellikleri nedeniyle suçtan daha fazla etkilendiği tespit edilen kırılğan gruba dâhil başta çocuk, kadın, yaşlı, engelli bireyler olmak üzere adalete erişimlerinin güçlendirilmesine

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

yönelik çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bu kapsamda, anılan müdürlükler tarafından mağdurlar, suça sürüklenen çocuklar ve tanıklar sahip oldukları haklara ilişkin olarak bilgilendirilmekte, ihtiyaçları doğrultusunda ilgili birimlere yönlendirilmekte ve özellikle kırılgan gruba dâhil mağdurlara psiko-sosyal destek hizmeti sunulmaktadır.

Cumhuriyet başsavcılıkları ile ceza mahkemeleri tarafından talep edilmesi halinde ceza yargılaması destek bürosunda çalışan adli destek görevlilerince 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca gerekli destek hizmeti sunulmaktadır.

Bu kapsamda, adli destek görevlileri tarafından adli sürece dahil olmuş, fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve tedaviye ihtiyaç duyan, özellikle cinsel istismar suçuna maruz kalmış veya suça sürüklenmiş çocuklarla yüz yüze görüşmeler yapılarak sosyal inceleme raporları hazırlanmaktadır. Çocuk adalet sisteminde yer alan bu raporların temel işlevi, çocukların ileride sağlıklı ve üretken bir yaşam sürmelerine yönelik olarak gelişimlerine en uygun kararların alınmasında adalet sistemine yardımcı olmaktır. Bu raporlarda suça ilişkin bilgiler, çocuğun bireysel özelliklerine ilişkin bilgiler, çocuğun çevresi ve ailesi hakkında bilgiler, okul, iş, arkadaşları ve boş zamanlarını nasıl geçirdiği konularında ve suçun ortaya çıkışı ile ileride işlenebilecek yeni suçların önlenmesine ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Ayrıca, sosyal inceleme raporlarında, çocuklar hakkında 5395 sayılı Kanunun 5. maddesi uyarınca danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma gibi koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarına hükmedilmesi önerilebilmektedir.

Bunun yanında, 5395 sayılı Kanun uyarınca Cumhuriyet başsavcılığı, mahkeme veya hâkimin istemi üzerine suça sürüklenen veya korunma ihtiyacı olan çocukların; kaygı düzeylerinin düşürülmesi, kendilerini rahat ifade edebilmeleri ve haklarında gereken tedbirlerin belirlenebilmesi için müdürlükçe adli destek görevlisi görevlendirilmektedir. Ayrıca, 5271 sayılı Kanunun "Müdafiin görevlendirilmesi" kenar başlıklı 150. maddesi uyarınca müdafii bulunmayan çocuk için istemi aranmaksızın bir müdafii görevlendirilmektedir. Bu kapsamda suça sürüklenen çocuklar hakkında ifade ve benzeri hukuki işlemler sırasında hem hukuki yardım hem de psiko-soyal destek hizmeti sunulmaktadır.

C) Mağdur Hakları Danışma Kurulunun 13/07/2021 tarihinde yapılan toplantısında; "Çalışma kolaylığı bakımından orta ölçekli iller arasından pilot olarak belirlenen yerlerde adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri koordinasyonunda ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla çalışma grubu oluşturularak çocukların mükerrer suçluluğunun önlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmesi" kararı alınmıştır. Bu kapsamda, pilot olarak belirlenen adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri koordinesinde ilgili kurum temsilcileri bir araya getirilerek "Mükerrer Suçluluğun Önlenmesi Çalışma Grubu" oluşturulmuştur. Oluşturulan çalışma grubu tarafından toplantılar gerçekleştirilmekte, belirlenen suça sürüklenen çocuklara yönelik yerelde hangi hizmetlerin sunulduğu tespit edilerek bu doğrultuda gerekli yönlendirmeler yapılmakta olup çalışmaya dâhil edilen her suça sürüklenen çocuk bireysel olarak takip edilmektedir. Bu çalışmanın ilerleyen dönemlerde ülke geneline yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Ç) Suç mağdurlarına hizmet sunan başta kolluk, sağlık ve yargı çalışanları olmak üzere, uygulayıcıların bir rehber ve başvuru aracı olarak yararlanabilmeleri amacıyla "Mağdura Yaklaşım Kılavuzu" hazırlanmıştır. Bu kılavuz, suç mağdurlarına yönelik temel yaklaşım standartlarını ve ilkelerini tek bir belgede toplamayı, suç mağdurları ile temas

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

halinde olan hizmet sağlayıcılara uygulamalarında yol göstermeyi, mağdurların haklarına saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergilemelerine destek vermeyi hedeflemektedir. Bu kılavuzda çocuklara yönelik yaklaşıma özel bölüm ayrılmıştır. Bu sayede suça sürüklenen çocuklara temas edecek görevlilerin farkındalığının artırılması ve dolayısıyla da hizmet kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

D) Bakanlığımız tarafından, çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince başta çocuklar olmak üzere tüm kırılgan grupların adalete erişimlerinin güçlendirilmesi ve ikincil örselenmelerinin engellenmesiyle birlikte maddi hakikatin ortaya çıkarılabilmesi için 2017 yılında adli görüşme odası (AGO) uygulamasına geçilmiştir. İfade ve beyan işlemlerinin kişilerin mevcut fiziksel, zihinsel ve psikolojik durumlarına uygun özel ortamlarda yürütülmesi için "Bekleme Odası", "Görüşme Odası" ve "Gözlem Odası" şeklinde üç odadan oluşan AGO'lar adliyeler bünyesinde oluşturulmuş olup, 28/05/2024 tarihi itibarıyla 81 il, 163 adliyede toplam 171 AGO faaliyet göstermektedir.

E) Çocuklara yönelik adli işlemlerin yetişkinlerden ayrı olarak çocuk dostu ortamda, çocuk dostu usuller uygulanarak gerçekleştirilmesi, adli süreç boyunca adli destek görevlilerinden etkin şekilde yararlanılması, çocukların adli sürecin yıpratıcı etkisinden korunması ve adli birimlerin yanı sıra sürece diğer paydaş kurum ve kuruluşlar da dâhil edilerek çocuk koruma sisteminin daha etkin ve bütüncül şekilde işlemesi sağlanarak çocuğun üstün yararının korunması amacıyla "Çocuk Adalet Merkezi Modeli" hayata geçirilmiştir.

F) Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince hizmet sunulduktan sonra çocukların diğer kurumlar tarafından kendilerine sunulan hizmetlere yönlendirilmesinde gerekli etkinliğin sağlanabilmesine yönelik olarak Bakanlığımız ve UNICEF iş birliğiyle "Hizmet Haritalandırması" çalışması yürütülmektedir.

G) 15 yaşından küçük çocukların bazı ağır suçlar haricinde ilk defa işledikleri fiillerin soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmeden çocuklara özgü koruma mekanizmaları içerisinde değerlendirilmesine yönelik olarak 2019-2023 yıllarına ilişkin Yargı Reformu Strateji Belgesinde ve Bakanlığımız Stratejik Planında hedeflere yer verilmiştir.

Bu hedeflere yönelik yürütülen çalışmalar kapsamında; IPA III döneminde temel haklar sektöründe Bakanlığımız tarafından UNICEF iş birliğiyle "Yargı Süreçlerinde Çocuklara Yönelik Koruyucu ve Onarıcı Yaklaşımlar Projesi" yürütülecektir. Projeye kanunla ihtilaflı çocuklar için toplum temelli ve onarıcı yöneltme tedbirlerinin (diversiyon) geliştirilmesi ve uygulanması adına çocuk adalet sisteminin kurumsal ve mesleki kapasitesinin artırılması, çocuklara duyarlı uygulamalar geliştirip çocuklara özel denetimli serbestlik modellerini iyileştirmek suretiyle kanunla ihtilaflı çocuklar için hürriyeti bağlayıcı ceza ve tedbire son çare ve mümkün olduğu kadar kısa bir süreyle başvurulması için alternatif önlemlerin artırılması, çocuklara yönelik adalet sisteminin yönetimi açısından kurumsal kapasitenin artırılması ve mağdura duyarlı müdahalelerin artırılması ve çok sektörlü çalışma ilkeleri ile çocuk koruma ve adalet sistemleri arasındaki iletişimin ve iş birliğinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

II- 10/07/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilâtı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin "Görev" kenar başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde, adli sicil tutulmasıyla ilgili hizmetleri yürütmek Bakanlığımız görevleri arasında sayılmaktadır. Bu çerçevede, istenilen ayrıntıda bilgi bulunmamakla birlikte; Cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresinde ve ceza mahkemelerinde, suça sürüklenen çocukların dosya ve suç sayıları ile karara

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

bağlanan dosya ve suç sayılarına ait istatistiklere Bakanlığımız Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün "<https://www.adlisicil.adalet.gov.tr>" adresli internet sitesinden ulaşılması mümkün olabilecektir.

III- Soru önergesinde istenilen ayrıntıda bilgi sunulamamakla birlikte, Ülkemizdeki ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin yaş gruplarına göre dağılımları istatistiğine Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün "<https://www.cte.adalet.gov.tr>" adresli internet sitesinden ulaşılması mümkün olabilecektir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

